

Sygn. akt

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2017 r.

Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu Wydział II Cywilny
w składzie:

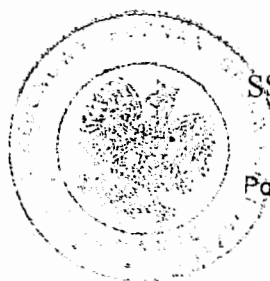
Przewodniczący: SSR Marcin Walasik
po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2017 r. w Poznaniu
na posiedzeniu niejawnym
sprawy z wniosku wierzyciela

M N
przeciwko dłużnikom
J K i P K
o świadczenie pieniężne

na skutek wniosków dłużniczki o obniżenie wysokości opłat egzekucyjnych ustalonych w
postanowieniach wydanych w dniu listopada 2016 r. przez Marka Jessę – Komornika
Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w sprawach
, i

postanawia:

- 1) na podstawie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu w Warszawie następujące pytanie prawne:
 - a) czy art. 15 ust. 1, 2 i 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2017 r., poz. 1221 ze zm., dalej jako u.p.t.u.). w zakresie, w jakim nie określa w sposób bezpośredni statusu komornika sądowego jako podatnika podatku od towarów i usług w związku z wykonywaniem czynności egzekucyjnych, jest zgodny z art. 2, art. 84 i art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?
a w przypadku odpowiedzi pozytywnej, przedstawić pytanie:
 - b) czy art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2017 r., poz. 1277 ze zm., dalej jako u.k.s.e.) w zakresie, w jakim nie określa w sposób bezpośredni podatku od towarów i usług jako składnika opłaty stosunkowej naliczanej od wartości wyegzekwowanego świadczenia, jest zgodny z art. 2, art. 64 ust. 2, art. 84 i art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?
- 2) zawiesić postępowanie.

SSR Marcin Walasik

Odpis sporządzono
Poznań, dnia 02.08.2017
st. sekretarz sądowy
Monika Paradowska

Uzasadnienie

1. W związku z wyegzekwowaniem świadczeń dochodzonych przez wierzyciela w sprawach , i komornik w postanowieniach wydanych w dniu listopada 2016 r. (w punkcie 1) stwierdził ukończenie prowadzonych postępowań egzekucyjnych (por. art. 816 § 1 k.p.c.). W każdym z postanowień (w punkcie 2) komornik ustalił również obciążające dłużników koszty egzekucji, w tym opłatę stosunkową obliczoną na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e. w stawce 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia, nie wyższej jednak niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. W poszczególnych sprawach opłaty te wyniosły: zł (), zł () i zł (). W wydanych postanowieniach (w punkcie 3) komornik osobno stwierdził, że podejmowane przez niego czynności podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, w związku z czym ustalone w poszczególnych sprawach opłaty stosunkowe komornik podwyższył o stawkę tego podatku, który został odpowiednio naliczonych w kwotach zł (), zł () i zł (). Łącznie na ten cel komornik pobrał z wyegzekwowanego świadczenia kwotę zł.

W każdej z wymienionych spraw dłużniczka w ustawowym terminie złożyła wnioski o obniżenie wysokości stosunkowej opłaty egzekucyjnej ustalonej przez komornika. We wnioskach dłużniczka zwróciła się o zmniejszenie obciążających ją opłat z uwagi na niewielki nakład pracy komornika poniesiony w toku prowadzonych egzekucji.

W dniu czerwca 2016 r. sprawy wszczęte na skutek wniosków dłużniczki zostały na podstawie art. 219 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. połączone celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

2. Powołana na wstępie ustawa o komornikach sądowych i egzekucji obowiązuje począwszy od 30 listopada 1997 r. Przyjęty w tej ustawie model egzekucji sądowej zakłada, że komornik wykonuje powierzone mu czynności jako funkcjonariusz publiczny (art. 1 u.k.s.e.), który zarazem działa na własny rachunek (art. 3a u.k.s.e.). W modelu tym koszty działalności egzekucyjnej mają być pokrywane przez komornika z uzyskiwanych opłat egzekucyjnych (art. 35 u.k.s.e.). Podstawowym przepisem, który określa zasady ustalania i rozliczania opłat egzekucyjnych jest art. 49 ust. 1 u.k.s.e., który w zdaniu pierwszym stanowi, że w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie niższej niż 1/10 i nie wyższej niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Wskazana na wstępie ustawa o podatku od towarów i usług weszła w życie w dniu 1 maja 2004 r. Zgodnie z art. 15 ust. 1 tej ustawy podatnikami podatku od towarów i usług są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności, przy czym działalność gospodarcza w tym rozumieniu obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, a także działalność osób wykonujących wolne zawody, a w szczególności czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych (art. 15 ust. 2 u.p.t.u.). Jednocześnie w przepisie art. 15 ust. 6 u.p.t.u. przewidziano, że nie uznaje się za podatnika

organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa, dla realizacji których zostały one powołane, z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych.

3. Przytoczone przepisy z zakresu podatku od towarów i usług nie określają w sposób bezpośredni, jaki jest na ich gruncie statusu komornika sądowego.

Minister Finansów w interpretacji z dnia 30 lipca 2004 r. (PP10-812-802/04/MR/1556PP, Dz. Urz. Ministra Finansów z 10 sierpnia 2004 r., Nr 10, poz. 93) w sprawie czynności świadczonych przez komorników sądowych stwierdził, że komornicy sądowi w zakresie w jakim, stosując środki przymusu zastrzeżone dla władzy publicznej, wykonują władztwo publiczne wynikające z funkcji organu egzekucyjnego, są uznawani za organ władzy publicznej i tym samym są objęci regulacją art. 15 ust. 6 u.p.t.u., a więc nie są podatnikami podatku o towarów i usług.

Stanowisko to zmienił Minister Finansów w interpretacji z dnia 9 czerwca 2015 r. (PT1.050.1.2015.LJU.19, Dz. Urz. Ministra Finansów z 15 czerwca 2015 r., poz. 41) w sprawie opodatkowania podatkiem od towarów i usług czynności wykonywanych przez komorników sądowych, w której wyjaśniono, że wykonywane przez komorników czynności należy uznać za podlegające opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług świadczenie usług za wynagrodzeniem, a jednocześnie do tych czynności nie ma zastosowania wyłączenie przewidziane w art. 15 ust. 6 u.p.t.u. W interpretacji wskazano również – z powołaniem się między innymi na wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadę zaufania obywateli do państwa – że komornicy są zwolnieni z obowiązku zapłaty podatku od towarów i usług, z tytułu wykonywanych przez nich czynności za wynagrodzeniem, do końca września 2015 r.

W związku ze wskazaną zmianą interpretacji w orzecznictwie sądów administracyjnych powstały rozbieżności w ocenie statusu komornika jako podatnika podatku od towarów i usług. Przykładowo Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 14 czerwca 2016 r. (I SA/Po 309/16) stwierdził, że komornik nie jest podatnikiem podatku od towarów i usług w świetle treści art. 15 ust. 1 i 2 u.p.t.u. Sąd ten podkreślił, że działalność egzekucyjna podejmowana przez komornika nie może zostać uznana za samodzielną (niezależną), ponieważ w przyjętym modelu komornik podlega nadzorowi judykacyjnemu sprawowanemu przez sąd egzekucyjny (art. 759 § 2 k.p.c.) oraz nadzorowi administracyjnemu, który jest wykonywany przez prezesa sądu rejonowego (art. 3 ust. 2 u.k.s.e.). Podobne stanowisko prezentowane było także w innych orzeczeniach (por. wyroki wojewódzkich sądów administracyjnych w Rzeszowie z dnia 30 czerwca 2016 r., I SA/Rz 373/16, w Łodzi z dnia 6 lipca 2016 r., I SA/Łd 338/16, i z dnia 27 lipca 2016 r., I SA/Łd 501/16, w Bydgoszczy z dnia 9 sierpnia 2016 r., sygn. akt I SA/Bd 330/16). Według odmiennej koncepcji komornik, wykonując czynności egzekucyjne, prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu art. 15 ust. 2 u.p.t.u., a czynności te stanowią świadczenie usług za wynagrodzeniem w postaci opłat egzekucyjnych (por. orzeczenia wojewódzkich sądów administracyjnych w Gdańsku z dnia 25 maja 2016 r., I SA/Gd 330/16, w Kielcach z dnia 30 czerwca 2016 r., I SA/Ke 295/16, w Gorzowie Wlk. z dnia 11 sierpnia 2016 r., I SA/Go 175/16, we Wrocławiu z dnia 25 sierpnia 2016 r., I SA/Wr 281/16, w Krakowie z dnia 7 października 2016 r., I SA/Kr 825/16). Ostatecznie Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 6 marca 2017 r. (I FPS 8/16) orzekł, że do komornika sądowego ma zastosowanie art. 15 ust. 1 w zw. z ust. 2 u.p.t.u., a nie ma zastosowania art. 15 ust. 6 u.p.t.u.

4. Trudności interpretacyjne, które powstają na tle wykładni art. 15 ust. 1, 2 i 6 u.p.t.u. w związku z koniecznością określenia statusu komornika jako podatnika podatku od towarów i usług, nasuwają wątpliwości co do zgodności tego stanu z art. 2, art. 84 i art. 217 Konstytucji. Przepis art. 2 Konstytucji ustanawia zasadę państwa prawnego. Podstawowym elementem tej zasady jest zasada ochrony zaufania do państwa, stanowiącego przez nie prawa i działań jego organów. Celem tej zasady jest między innymi zapewnienie jednostce bezpieczeństwa prawnego, przez które należy rozumieć pewność prawa gwarantującą możliwość przewidywania działań organów państwa, a na tej podstawie również prognozowanie działań własnych (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2000 r., P 3/00, OTK 2000, nr 5, poz. 138). Innym komponentem zasady ochrony zaufania jest z kolei zasada odpowiedniej określoności (jednoznaczności) prawa, co jest warunkiem zachowania standardu poprawnej legislacji. W tym kontekście akcentuje się w szczególności, że ustawodawca nie może poprzez niejasne formułowanie tekstu przepisów pozostawiać organom mającym je stosować nadmiernej swobody przy ustalaniu w praktyce zakresu podmiotowego i przedmiotowego ograniczeń konstytucyjnych wolności i praw jednostki. Zgodnie bowiem z art. 31 ust. 3 Konstytucji ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych praw i wolności mogą być ustanawiane "tylko w ustawie". Stanowi wobec tego naruszenie Konstytucji niejasne i nieprecyzyjne formułowanie przepisu, które powoduje niepewność jego adresatów co do ich praw i obowiązków, a przez to stwarza nazbyt szerokie ramy dla organów stosujących taki przepis, które w istocie muszą zastępować prawodawcę w zakresie tych zagadnień, które uregulował on w sposób niejasny i nieprecyzyjnych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 maja 2002 r., K 6/02, OTK-A 2002, nr 5, poz. 33). Przestrzeganie tych wymogów jest nader istotne w przypadku przepisów podatkowych. W świetle art. 84 Konstytucji obowiązek ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, powstaje jedynie w zakresie określonym w ustawie (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lutego 2005 r., K 48/04, OTK-A 2005, nr 5, poz. 15). Z kolei przepis art. 217 Konstytucji przewiduje, że nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków także powinno dobywać się w drodze ustawy.

Istnieją podstawy, aby przyjąć, że opisane standardy mogły zostać naruszone przy stanowieniu art. 15 ust. 1, 2 i 6 u.p.t.u. w zakresie, w jakim mają one albo nie mają znajdować zastosowania do komornika sądowego, który wykonuje czynności egzekucyjne. Na gruncie tych przepisów status komornika jako podatnika podatku od towarów i usług został bowiem zdekodowany („wykryty”) dopiero po ponad jedenastu latach od chwili ich wejścia w życie. Dodatkowo towarzyszył temu kwalifikowany spór prawny, który wymagał rozstrzygnięcia w drodze uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego. W tej sytuacji nie wystąpił więc oczywisty albo nawet zwykły błąd w wykładni jasnych i precyzyjnych przepisów ustawy, lecz ustalenie właściwego sensu normy prawnej wymagało reinterpretacji dotychczasowych stanowiskach na podstawie głębokich analiz i pozajęzykowych odniesień. Trudno w związku z tym nie powziąć przekonania, że status komornika jako podatnika podatku od towarów i usług oraz łączące się z tym dalsze skutki dla obrotu prawnego stanowią obecnie rezultat przeprowadzonego w sposób swobodny procesu stosowania prawa, a w mniejszym stopniu mają bezpośrednie oparcie w tekście ustawy. Może to świadczyć kwalifikowanej w tym

zakresie wadliwości legislacyjnej art. 15 ust. 1, 2 i 6 u.p.t.u. Przedstawione wątpliwości wzmacnia spostrzeżenie, że w oddalonym (początkowo) o zaledwie trzy jednostki redakcyjne przepisie, na potrzeby innej sytuacji procesowej i podatkowej, prawodawca zdecydował się w sposób całkowicie jednoznaczny wskazać, iż – *verba legis* – komornicy sądowi wykonujący czynności egzekucyjne w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego są płatnikami podatku od dostawy (dokonywanej w trybie egzekucji, towarów będących własnością dłużnika lub posiadanych przez niego z naruszeniem obowiązujących przepisów). Taką dyspozycję zawiera bowiem art. 18 u.p.t.u.

5. W razie ustalenia, że art. 15 ust. 1, 2 i 6 u.p.t.u. w zakresie, w jakim nie określa w sposób bezpośredni statusu komornika sądowego jako podatnika podatku od towarów i usług, jest zgodny z art. 2, art. 84 i art. 217 Konstytucji aktualizuje się dalszy problem konstytucyjny. Podlegające opodatkowaniu usługi komornika mają polegać na wykonywaniu czynności egzekucyjnych. Za czynności egzekucyjne komornik pobiera natomiast opłaty egzekucyjne (art. 43 u.k.s.e.), które w tej sytuacji stanowią zapłatę będącą podstawą opodatkowania w przypadku podatku od towarów i usług (por. art. 29a u.p.t.u.). Wysokość opłaty egzekucyjnej, którą pobiera komornik za przeprowadzenie egzekucji, została w sposób ścisły określona przez prawodawcę. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 49 ust. 1 u.k.s.e. opłata ta w zależności od zastosowanego sposobu zabezpieczenia wynosi 15% albo 8% wartości wyegzekwowanego świadczenia. W regulacji tej prawodawca nie określił wprost, czy wartość ta zawiera w sobie podatek od towarów i usług (metoda „w stu”), czy też stanowi jedynie podstawę opodatkowania, do której należy doliczyć podatek od towarów i usług (metoda „od sta”). Zagadnienie to jest przedmiotem kontrowersji w piśmiennictwie (por. np. *Vat w opłatach egzekucyjnych w Polsce – 2015 r.*, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2015, suplement nr 1, *passim*), a także wywołało istotne rozbieżności w orzecznictwie sądowym. Można spotkać pogląd, że komornik jest uprawniony do doliczenia do opłaty egzekucyjnej kwoty stanowiącej równowartość stawki podatku od towarów i usług (por. np. postanowienia sądów okręgowych w Białymstoku z dnia 3 lutego 2016 r., II Cz 115/16 i w Płocku z dnia 1 grudnia 2016 r., IV Cz 874/16). Według przeciwnego podejścia komornik sądowy, określając wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego, nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej o stawkę podatku od towarów i usług. Stanowisko takie ukształtowało się w orzecznictwie Sądu Okręgowego w Poznaniu, a w szczególności wyraził je Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 lipca 2016 r. (III CZP 34/16). Mimo tego w postanowieniu z dnia 14 września 2016 r. (III CZP 55/16) Sąd Najwyższy zagadnienie prawne wylaniające się w tym zakresie przedstawił do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi. Ostatecznie w uchwale podjętej w składzie siedmiu sędziów w dniu 27 lipca 2017 r. (III CZP 97/16) Sąd Najwyższy stwierdził, że komornik sądowy nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, pobieranej na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e., o podatek od towarów i usług. W uzasadnieniu tego stanowiska podano, że opłata egzekucyjna jest należnością publicznoprawną, co to której w art. 49 ust. 1 u.k.s.e. w sposób stanowczy zostało wskazane, jak ma być obliczona i jak jest jej wysokość.

6. Stan, który powstał w związku z potrzebą wykładni pod tym kątem art. 49 ust. 1 u.k.s.e., również nasuwa wątpliwości co do zgodności z wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadą pewności prawa (bezpieczeństwa prawnego) i zasadą poprawnej legislacji, w tym dostatecznej określoności ustawy. W tekście tego przepisu brak jest bowiem jakichkolwiek wskazań co do podatkowej kwalifikacji („*netto*” lub „*brutto*”) wysokości opłaty egzekucyjnej,

wzorem innych regulacji obowiązujących w dziedzinie postępowania cywilnego (por. np. art. 89 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 623 ze zm., lub § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, Dz.U. poz. 1714). W tym przypadku zarzut ten nie może być jednak kierowany pod adresem prawodawcy historycznego, skoro w chwili uchwalania art. 49 ust. 1 u.k.s.e. i jego późniejszych nowelizacji nie był respektowany pogląd, że komornik jest podatnikiem podatku od towarów i usług w związku wykonywaniem czynności egzekucyjnych. Także w tym przypadku ustalenie, że wysokość opłaty naliczonej przez komornika na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e. obejmuje podatek od towarów i usług stanowi wynik autonomicznego przystosowania treści tego przepisu przez organy stosujące prawo do nowej wykładni art. 15 ust. 1, 2 i 6 u.p.t.u. Rozstrzygnięcie to nie ma natomiast oparcia w jednoznacznym i precyzyjnym pod tym względem tekście ustawy. W tej mierze wystąpił więc skutek polegający na tym, że w wyniku zmiany wykładni ustawy późniejszej nastąpiła zmiana ustawy wcześniejszej, przy czym zakres tej modyfikacji nie został określony przez prawodawcę, lecz wymaga podjęcia swobodnych działań przystosowawczych przez organy powołane do stosowania prawa, a nie do jego stanowienia. Można mieć wątpliwość, czy nie stoi to w sprzeczności ze wskazanymi zasadami konstytucyjnymi.

Problemy, które aktualnie powstają w związku z wykładnią art. 49 ust. 1 u.k.s.e., dotyczą w istocie ustalenia, w jaki sposób należy określać zakres podstawy opodatkowania w przypadku objęcia podatkiem od towarów i usług działalności komornika polegającej na wykonywaniu czynności egzekucyjnych. Przyjęcie metody „od sta” („*netto*”) oznacza bowiem, że podstawą opodatkowania jest wysokość opłaty pobieranej przez komornika zgodnie z art. 49 ust. 1 u.k.s.e. Z kolei wybór metody „w stu” („*brutto*”) prowadzi do wniosku, że podstawą to jest wysokość opłaty pobranej przez komornika, lecz umniejszona o podatek od towarów i usług wyliczony według właściwej stawki. Tego rodzaju wątpliwości nie powinny towarzyszyć procesowi wykładni przepisów z zakresu prawa podatkowego. Zgodnie bowiem z art. 217 Konstytucji nie tylko nakładanie podatków, lecz również określenie pozostałych elementów obowiązku podatkowego, w tym przedmiotu opodatkowania i stawek podatkowych, wymaga podstawy w ustawie.

Stan, który wytworzył się w związku z koniecznością sądowej reinterpretacji art. 49 ust. 1 u.k.s.e., nasuwa także zastrzeżenia co do zgodności z art. 64 ust. 1 Konstytucji. Przepis ten obejmuje konstytucyjną ochroną własność i inne prawa majątkowe. Jego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa od bezpodstawnej ingerencji w integralność sfery majątkowej jednostek, zwłaszcza w drodze nakładania obowiązku ponoszenia określonych danin publicznoprawnych. Potwierdzeniem tego jest art. 84 Konstytucji, zgodnie z którym każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie. Opłaty egzekucyjne mają charakter świadczeń publicznych w rozumieniu tego przepisu. Podwyższenie rozmiaru tych opłat o podatek od towarów i usług – bez wyraźnej podstawy w ustawie – zwiększa zakres obciążeń związanych z egzekucją, które ponosi dłużnik, co narusza w sposób nieuprawniony jego sferę majątkową. Z kolei uwzględnienie podatku od towarów i usług w wysokości opłat egzekucyjnych prowadzi do przerzucenia na komornika ciężaru ponoszenia tego podatku – przy braku faktycznych

możliwości jego rozliczenia z podatkiem od towarów i usług naliczonym wobec komornika – a w szczególność obniża o stawkę tego podatku ogólny poziom środków, które komornik zgodnie z art. 35 u.k.s.e. może przeznaczyć na pokrycie kosztów działalności egzekucyjnej. Mając na uwadze, że ostatecznie komornik wykonuje czynności egzekucyjne na własny rachunek (art. 3a u.k.s.e.) godzi to w sposób pozbawiony bezpośredniej podstawy ustawowej w jego sferę majątkową. Pośrednio stan ten ma również wpływ na funkcjonowanie i efektywność systemu egzekucji sądowej, którego organizacja i utrzymanie nie jest finansowane przez państwo, lecz przez komorników pozyskujących środki na ten cel z opłat egzekucyjnych. Decyzja co do roli, jaką w modelu finansowania egzekucji sądowej ma pełnić podatek od towarów i usług za wykonywanie czynności egzekucyjnych, powinna zostać w sposób wyraźny wyartykułowana w przepisach przez prawodawcę, po uprzednim rozważeniu wszystkich możliwych konsekwencji, które mogą się z tym wiązać. Nie może to natomiast zależeć od kształtowanej wyłącznie przez sądy, a w związku z tym uznaniowej, wykładni art. 49 ust. 1 u.k.s.e.

7. Od odpowiedzi na postawione na wstępie pytania prawne zależy rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy. W sprawie tej komornik ustalił trzy opłaty egzekucyjne na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e. i każdą z nich podwyższył o podatek od towarów i usług, który naliczył w łącznej wysokości zł. W złożonym wniosku dłużniczka domaga się z kolei obniżenia wysokości opłat pobranych przez komornika. Zgodnie z art. 49 ust. 10 u.k.s.e. rozpoznając taki wniosek sąd może obniżyć wysokość opłat, uwzględniając w szczególności nakład pracy komornika lub sytuację majątkową wnioskodawcy oraz wysokość jego dochodów. W związku z tym przedmiot sprawy obejmuje przede wszystkim kwestię określenia opłaty egzekucyjnej w wysokości stanowiącej odpowiedni ekwiwalent za czynności podejmowane przez komornika przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej wnioskodawcy, a także z zastrzeżeniem, że opłata ta nie może być traktowana jako cena za czynności komornika, ponieważ normatywne uregulowanie jej wysokości opiera się na założeniach szacunkowych, które nie są ściśle związane z rzeczywistymi kosztami konkretnego postępowania egzekucyjnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 października 2015 r., P 3/14, OTK-A 2015, nr 9, poz. 145). W tej sytuacji dla rozstrzygnięcia sprawy ma znaczenie, czy opłaty, których wysokości podlega weryfikacji, powinny obejmować także podatek od towarów i usług.

W następstwie stwierdzenia, że przepisy art. 15 ust. 1, 2 i 6 u.p.t.u. nie są niezgodne z Konstytucją w zakresie podanym w wątpliwość, wysokość opłat przysługujących komornikowi będzie musiała zostać określona z uwzględnieniem podatku od towarów i usług w celu zapewnienia jednolitości wykładni prawa, która została ukształtowana przez Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 6 marca 2017 r. (I FPS 8/16). Z kolei w razie przesądzenia, że art. 49 ust. 1 u.k.s.e. w zakwestionowanym zakresie nie jest niekonstytucyjny wysokość opłat należnych komornikowi należało będzie skalkulować w granicach ustawowych, w których będzie zawierał się podatek od towarów i usług. Powstanie wówczas konieczność uwzględnienia stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 lipca 2017 r. (III CZP 97/16), w świetle którego komornik sądowy nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej o podatek od towarów i usług. Funkcją Sądu Najwyższego jest bowiem zapewnienie jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych.

Uznanie natomiast, że art. 15 ust. 1, 2 i 6 u.p.t.u. we wskazanym zakresie nie jest zgodny z Konstytucją umożliwi określenie opłat egzekucyjnych pobranych przez komornika z pominięciem podatku od towarów i usług. Weryfikacja postanowień wydanych w tej mierze przez komornika może nastąpić także z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd egzekucyjny może z urzędu wydawać komornikowi zarządzenia zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwać spostrzeżone uchybienia (por. także uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 16/07, OSNC 2008/6, poz. 58). Stwierdzenie z kolei, że w świetle obowiązującego prawa komornik jest podatnikiem podatku od towarów i usług, lecz niezgodny w tym zakresie z Konstytucją jest art. 49 ust. 1 u.k.s.e., zaktualizuje po stronie prawodawcy obowiązek jednoznacznego określenia w ustawie co jest w tym przypadku podstawą opodatkowania. Do tego czasu przepisy o opodatkowaniu tym podatkiem czynności egzekucyjnych nie będą nadawały się do realizacji. Nie można bowiem wykonać obowiązku podatkowego, jeżeli jeden z jego elementów, jakim jest podstawa opodatkowania, nie został w należyty sposób określony w ustawie. W okolicznościach sprawy pozwoli to na ustalenie wysokości opłat egzekucyjnych przysługujących komornikowi bez podatku od towarów i usług.

Mając to wszystko na uwadze, należało postanowić, jak w sentencji. Podstawę zawieszenia postępowania w sprawie stanowi art. 177 § 1 pkt 3¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

SSR Marcin Walasik

